

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 30 Ekim 2024
Sayı: 610

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

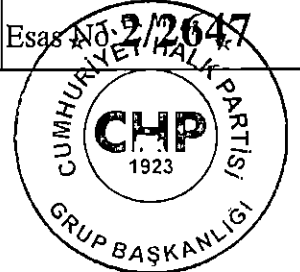
Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını arz ederim.17.10.2024

Deniz DEMİR

Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	
Esas Komisyon	Adalet
Tarih: 30-10-2024	Esas No: 2/2647

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
3 0 Ekim 2024
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
3 0 Ekim 2024
No: 1521715

GENEL GEREKÇE

Şerefe karşı suçlar, 5237 sayılı TCK m. 125-131 arasında düzenlenmiştir. Şeref, bireyin toplum içinde diğer kişiler nezdindeki saygınlığını ifade eder. Bu başlık altındaki hakaret suçu ise TCK m. 125'te düzenlenmiştir. Hakaret etmek; kişilerin birey olmaktan kaynaklanan ve diğer kişiler nezdinde sahip oldukları sosyal değerlerin yok sayılması ve kişiliklerinin değersizleştirilmesidir. Madde 125'te suçun nitelikli halleri arasında, suçun kamu görevlisine karşı işlenmesi de sayılmıştır. Anayasamıza göre herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir ve devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar. Dolayısıyla toplumda herkesin şeref ve saygınlığı aynı derecede korunmaya değerdir. Bir kişinin kamu görevlisi ya da üst düzey devlet yetkilisi olması, onun şeref ve saygınlığını diğer yurttaşların şeref ve saygınlığından daha değerli yapmaz. Yargı eli ile hakaret suçunun, ifade özgürlüğüne karşı bir silah olarak kullanıldığına pek çok kez şahit olmuşuzdur. Mevcut ceza kanunumuzda hakaret suçunu oluşturacak söz ve eylemlerin çerçevesinin belirlenmemiş olması ve bu suçu ağırlaştırıcı pek çok gerekçe sayılması da bu durumu körüklemektedir. Hakaret ve Cumhurbaşkanına hakaret suçuna ilişkin Avrupa Konseyinin pek çok tavsiye kararı mevcuttur. Bununla birlikte AIHM, hakaret ve Cumhurbaşkanına hakaret suçuna ilişkin ihlal kararlarında bu tavsiye metinlerine atıfta bulunmuştur.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 12 Şubat 2004 tarihinde kabul edilen, Medyada Siyasi Tartışma Özgürlüğü Bildirisi'nin ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi,

(...)

Bazı ulusal hukuk sistemlerinin halen siyasi şahsiyetlere ve kamu görevlilerine, haklarındaki bilgi ve görüşlerin medya organlarında yayılmasına karşı hukuki ayrıcalıklar tanıdığı ve bu durumun Sözleşmenin 10. maddesi ile teminat altına alınmış bulunan ifade ve bilgi edinme özgürlüğü ile çeliştiğinin bilincinde olarak,

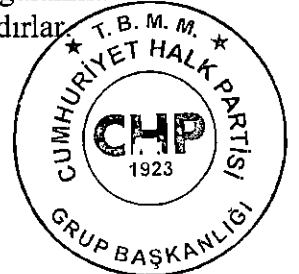
(...)

II. Devlet ve kamu kuruluşlarını eleştirme özgürlüğü

Devlet, hükümet, genel olarak yürütme, yasama veya yargının herhangi bir organı medya kuruluşlarında eleştiri konusu yapılabilir. Güçlü konumlarına bağlı olarak bu kurumlar, ceza hukuku tarafından itibar zedeleyici veya hakaret niteliği taşıyan beyanlara karşı kurum olarak koruma altına alınmamalıdır. Söz konusu kurumların böyle bir korumadan yararlanabildikleri hallerde ise bu koruma çok sınırlı bir şekilde ve her halükârda eleştiri özgürlüğünü kısıtlamak amacıyla kullanılmasına mahal vermeden uygulanmalıdır. Bu kurumları temsil eden kişiler, birey olarak zaten koruma altında bulunmaktadır.

(...)

VI. Siyasi şahsiyetler ile kamu görevlilerinin itibarı

Siyasi şahsiyetler itibarlarının ve haklarının korunması için diğer kimselerden daha geniş haklara sahip bulunmamalıdır. Bundan hareketle iç hukukta, siyasi şahsiyetleri eleştiren medya kuruluşlarına karşı daha ağır cezalar öngörülmemelidir. Bu ilke kamu görevlilerine de uygulanır. Bu ilkeye istisnalar, sadece kamu görevlilerinin görevlerini iyi yapmalarını sağlamak bakımından zaruri hallerde kabul edilebilir.

(...)

VIII. Medya kuruluşlarının ihlallerine karşı başvuru yolları

Siyasi şahsiyetler ile kamu görevlileri, medya kuruluşları tarafından hak ihlallerine karşı, sıradan vatandaşların sahip oldukları hukuki başvuru yollarının aynılarına sahip olmalıdırlar. (...) Hak ihlalinin veya itibar zedelemesinin vahameti ışığında ve özellikle medyada yayınlanan itibar zedeleyici ifadelerin veya hakaretlerin, nefret içeren ifadeler örneğinde olduğu gibi, başka temel özgürlükleri de önemli ölçüde ihlal ettiği ve cezanın kesin olarak gerekli ve ihlalin vahameti ile orantılı olduğu haller dışında itibar zedelemesi veya hakaret hapis cezasına yol açmamalıdır.”

Avrupa Konseyi Parlamenter Meclisinin “Hakaretin Suç Olmaktan Çıkarılmasına Doğru” başlıklı 1577 (2007) sayılı Kararının ilgili bölümlerinde, hakaret için hapis cezalarının gecikmeksizin kaldırılmasına, ceza kovuşturmalarına usulsüz şekilde başvurulmamasının sağlanmasına (...); kanunun keyfi olarak uygulanmasından kaçınılmasını ve medeni hukukun, hakareten etkilenen kişinin saygınlığının etkin olarak korunmasını sağlamak amacıyla hakaret kavramının tanımının mevzuatlarında açık olarak yapılmasına ve Türkiye’yi, Türk Ceza Kanunu’nun 125. maddesinin 3. fıkrasını değiştirmeye davet etmektedir.

Venedik Komisyonu’nun (Avrupa Hukuk Yoluyla Demokrasi Komisyonu) 106. Genel Kurul Toplantısı sırasında (Venedik 11-12 Mart 2016, CDL-AD (2016)002) kabul ettiği, Türk Ceza Kanunu’nun 216, 299, 301. ve 314. maddeleri hakkındaki 831/2015 sayılı Görüşün ilgili kısmı, aşağıdaki gibidir:

“Avrupa’daki gelişmeler, Devletlerin cezalar yelpazesini herhangi bir hapis cezasını hariç tutan cezalarla sınırlandırarak, Devlet Başkanı’na hakareti suç olmaktan çıkarmalarını veya bu suç Devlet başkanlarına yönelik en ciddi sözlü saldırı biçimleriyle sınırlandırmalarını isteyen bir anlaşmaya yönelmektedirler. Türk Ceza Kanunu’nun 299. maddesinin metni, en az bir yıldan dört yıla kadar hapis cezasını öngörmesi nedeniyle, ortaya çıkan bu Avrupa anlaşmasıyla uyumlu değildir; ayrıca söz konusu maddenin 2. fıkrasına göre, suçun alenen işlenmesi durumunda, ceza azaltılabilse, para cezasına çevrilebilse veya hâkim tarafından ertelenebilse bile, altıda bir oranında artırılmaktadır.”

Bakanlar Kurulunun 24 Şubat 2014 tarihli 2014/5984 sayılı kararıyla 1 Mart 2014 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi İhlallerinin Önlenmesine İlişkin Eylem Planı’nda da 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 125 ve 299. Maddelerinin gözden geçirilerek AİHM içtihatlarında belirlenen standartlarla uyumlu hale getirilmesi kararlaştırılmıştır. Bahse konu Bakanlar Kurulu kararında dönemin Başbakanı Recep Tayyip Erdoğan’ın da imzası bulunmaktadır.

Tüm bu sebeplerle kanun teklifi ile Anayasa ve AİHM içtihatlarına aykırı olan Cumhurbaşkanına hakaret ve kamu görevlisine hakaret suçlarının yürürlükten kaldırılarak hakaret suçuna karşı verilen yüksek cezaların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125 inci maddesinin 3 üncü fıkrasının a bendi yürürlükten kaldırılarak suçun kamu görevlisine karşı işlenmesinin ağırlaştırıcı sebep olmaktan çıkarılması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Madde ile, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 299 uncu maddesi yürürlükten kaldırılarak Cumhurbaşkanına hakaretin ayrı bir suç olarak değil hakaret suçu içerisinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

**5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 –26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 125 inci maddesinin üçüncü fıkрасının (a) bendi yürürlükten kaldırılmıŐtır, diğer bentler sırasına göre teselsül ettirilmiŐtir.

MADDE 2- 5237 sayılı Kanunu'nun 299 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıŐtır.

MADDE 3 - Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yrttr.

